

Province of the
EASTERN CAPE
EDUCATION

NASIONALE SENIOR SERTIFIKAAT

GRAAD 11

NOVEMBER 2011

EKONOMIE

PUNTE: 300

TYD: 3 uur

Hierdie vraestel bestaan uit 16 bladsye.

INSTRUKSIES EN INLIGTING

1. Beantwoord SES vrae as volg in die ANTWOORDEBOEK:
AFDELING A: VERPLIGTEND.
AFDELING B: Beantwoord enige DRIE vrae van die vyf vrae.
AFDELING C: Beantwoord enige TWEE vrae van die vier vrae.
2. Skryf die vraagnommer bo-aan elke vraag neer.
3. Nommer die antwoorde korrek volgens die nommeringstelsel wat in die vraestel gebruik word.
4. Lees die vrae deeglik en begin elke vraag op 'n NUWE bladsy.
5. Laat 2 – 3 reëls tussen onderafdelings van vrae oop.
6. Beantwoord vrae in volsinne en maak seker dat die uitleg en inhoud van jou antwoorde voldoen aan die kognitiewe vlakke van die vrae.
7. Skryf netjies en leesbaar.
8. Slegs die vereiste aantal vrae sal nagesien word in die volgorde waarin dit in die ANTWOORDEBOEK verskyn.

AFDELING A (Verplichtend)**VRAAG 1 (LU1 – LU4)**

1.1 Verskeie opsies word as moontlike antwoorde vir die volgende vrae gegee. Kies die mees korrekte antwoord en skryf slegs die letter (A, B of C) langs die ooreenstemmende vraagnommer (1.1.1 – 1.1.12) in die ANTWOORDEBOEK neer.

1.1.1 Dit is 'n unieke kenmerk van hierdie produksiefaktor dat dit nie van een plek na 'n ander kan beweeg nie.

- A Grond
 - B Arbeid
 - C Kapitaal
- (2)

1.1.2 Hierdie is uitsette wat deur ander ondernemings gebruik word.

- A Intermediêre goedere
 - B Finale goedere
 - C Verbruikersgoedere
- (2)

1.1.3 Die nasionale spoor netwerk in Suid-Afrika word beheer deur ...

- A Portnet.
 - B Spoornet.
 - C Lugnet.
- (2)

1.1.4 As alle ander dinge dieselfde is, is daar 'n ... verhouding tussen prys en hoeveelheid aangevra.

- A inverse
 - B direkte
 - C gelyke
- (2)

1.1.5 Dit is die minimum verdienste wat sal verhoed dat die entrepreneur die besigheid toemaak.

- A Ekonomiese wins
 - B Normale wins
 - C Abnormale wins
- (2)

1.1.6 Dit verwys na die bevrediging wat verkry word deur die gebruik van 'n artikel.

- A Dalende nut
 - B Dis-utiliteit
 - C Nut
- (2)

- 1.1.7 Verskaf die wetlike basis vir die transformasie van die Suid-Afrikaanse ekonomie.
- A Swart Ekonomiese Bemagtiging
 - B Regstellende aksie
 - C Eiendom subsidies (2)
- 1.1.8 Suid-Afrikaanse Reserwe Bank se inflasie-teiken is tussen ...
- A 10% - 14%.
 - B 3% - 6%.
 - C 2% - 8%. (2)
- 1.1.9 Daar is vry beweging van goedere en dienste sowel as produksiefaktore in hierdie soort ekonomiese samewerking.
- A 'n Vryhandelsgebied
 - B 'n Gemeenskapsmark
 - C 'n Monetêre unie (2)
- 1.1.10 Die akroniem HOP staan vir ...
- A Hoogste Ontwikkelingsprogram.
 - B Huis Ontwikkelingsprojek.
 - C Heropbou en Ontwikkelingsprogram. (2)
- 1.1.11 Hierdie instansie is verantwoordelik vir internasionale handelsverhoudings, tariewe en ander vorme van beskermingsreëlins.
- A Die Wêreld Bank
 - B Wêreld Gesondheidorganisasie
 - C Wêreld Handelsorganisasie (2)
- 1.1.12 Die '*Wêreld Beraad vir Volhoubare Ontwikkeling*' wat in 2002 plaasgevind het, was in ... aangebied.
- A Durban
 - B Kaapstad
 - C Johannesburg (2)

- 1.2 Kies die woord uit die volgende LYS wat die beste by die gegewe stellings pas. Skryf slegs die korrekte woord langs die ooreenstemmende vraagnommer (1.2.1 – 1.2.5) in die ANTWOORDEBOEK neer.

Absolute armoede; Setas; Kredietkaarte; Gemiddelde Inkome; Sasol; Grens Inkome; Kredietnotas; Relatiewe armoede
--

- 1.2.1 Gestig deur die Nasionale Vaardigheid Owerheid vir die ontwikkeling van sektor vaardigheid (2)
- 1.2.2 Produseer brandstof uit steenkool in Suid-Afrika (2)
- 1.2.3 Die addisionele inkome wat verdien word deur die uitset van 'n addisionele eenheid (2)
- 1.2.4 Word deur banke en ander instansies uitgereik aan kredietwaardige klante (2)
- 1.2.5 Verwys na die aantal mense vir wie dit onmoontlik is om hul basiese behoeftes te bevredig (2)
- 1.3 Kies 'n omskrywing uit KOLOM B wat pas by 'n begrip in KOLOM A. Skryf slegs die korrekte letter (A – J) langs die ooreenstemmende vraagnommer (1.3.1 – 1.3.8) in die ANTWOORDEBOEK.

	KOLOM A		KOLOM B
1.3.1	Ekonomies Aktiewe Bevolking	A	Die verhouding tussen inset en uitset
1.3.2	Bepande Ekonomie	B	Koop en verkoop van regerings-sekuriteite op die ope mark
1.3.3	JSE	C	Handel is die mees belangrikste kenmerk
1.3.4	Kruis Elastisiteit van Vraag	D	Benadeel indien hulle met ander in die gemeenskap vergelyk word
1.3.5	Produktiwiteit	E	'n Baie goeie voorbeeld van 'n volmaakte mark
1.3.6	Ope Mark Transaksies	F	Mense tussen die ouderdomme van 15 en 65
1.3.7	Relatiewe armoede	G	Vraag en aanbod van goedere
1.3.8	Globalisasie	H	Verduidelik die verandering in die prys van een produk en die gevolglike verandering in die vraag na 'n ander produk
		I	Skepping van bruikbare goedere
		J	Verbruikers het geen of beperkte keuses

(8x2) (16)

TOTAAL AFDELING A: 50

AFDELING B (Beantwoord enige DRIE vrae uit hierdie afdeling)**VRAAG 2 (LU1) (50 PUNTE – 25 MINUTE)**

2.1 Beantwoord die volgende vrae dienooreenkomstig:

Kies die mees korrekte woord van dié wat tussen hakies gegee word. Skryf slegs die woord langs die ooreenstemmende vraagnommer (2.1.1 – 2.1.4) in die ANTWOORDEBOEK neer.

2.1.1 Daar is 'n oor aanbod van (geskoolde/ongeskoolde) arbeid in Suid-Afrika. (2)

2.1.2 Kapitaal-(verbreding/verdieping) vind plaas as die arbeid-kapitaal verhouding toeneem. (2)

2.1.3 Goedere wat in Suid-Afrika geproduseer word en in Namibië verkoop word, is Suid-Afrikaanse (invoere/uitvoere). (2)

2.1.4 Suid-Afrika is 'n baie goeie voorbeeld van 'n (vrye mark/gemengde) ekonomie. (2)

2.2 Noem die DRIE faktore wat die kwaliteit van arbeid bepaal. (3x2) (6)

2.3 DATA RESPONS

Bestudeer die gegewe tabel en beantwoord die vrae wat volg:

Bruto Binnelandse Besteding

	2009	2010
Finale Verbruiksbesteding deur huishoudings	1 456 089	1 575 642
Finale Verbruiksbesteding deur die algemene Regering	505 469	573 540
Bruto Kapitaalsvorming	469 888	513 052
Residu-item	-14 361	4 896
Bruto Binnelandse Besteding	24 127 085	Vr. 2.3.2

(Aangepas uit SARB Kwartaalike Bulletin Maart 2011)

2.3.1 Definieer die begrip 'Bruto Binnelandse Besteding'. (2)

2.3.2 Bereken die Bruto Binnelandse Besteding vir 2010. (2)

2.3.3 In die formule $BBP(E) = C + G + I + X - M$, waarvoor staan die letter 'M'? (2)

2.3.4 Gee enige TWEE voorbeelde van regeringsbesteding. (4)

VRAAG 3 (LU2) (50 PUNTE – 25 MINUTE)

3.1 Beantwoord die volgende vrae dienoreenkomstig:

Kies die mees korrekte woord van dié wat tussen hakies gegee word. Skryf slegs die woord langs die ooreenstemmende vraagnommer (3.1.1 – 3.1.4) in die ANTWOORDEBOEK neer.

3.1.1 (Mikro/Makro) ekonomie verwys na die besluite van die individuele verbruikers. (2)

3.1.2 Koste wat dieselfde bly ongeag die uitset vlakke word (vaste/veranderlike) koste genoem. (2)

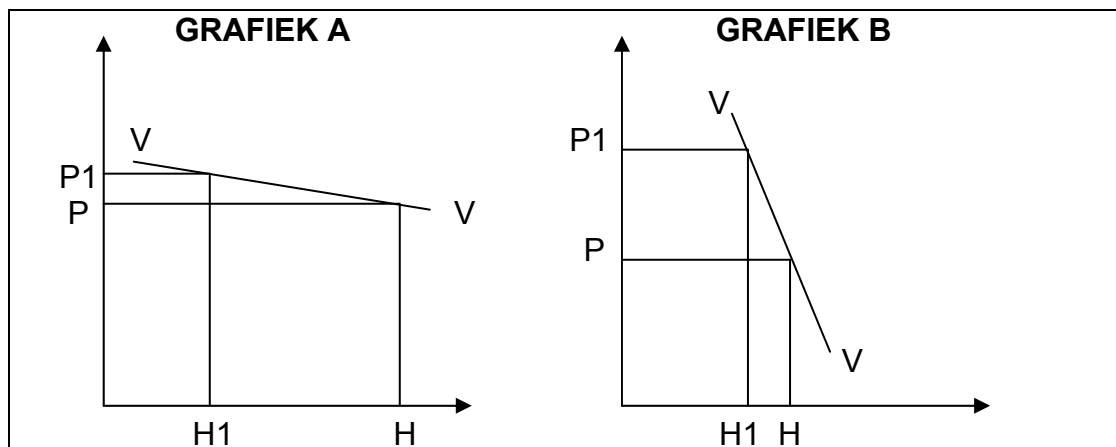
3.1.3 Die addisionele nut wat verkry word uit die gebruik van 'n addisionele eenheid is (totale/grens)-nut. (2)

3.1.4 'n Mark bestaande uit 'n klein aantal groot firmas, staan bekend as 'n (oligopolie/monopolie) mark. (2)

3.2 Noem enige DRIE kenmerke van 'n volmaakte mark. (3x2) (6)

3.3 DATA RESPONS

Bestudeer die onderstaande grafieke en beantwoord die vrae wat volg.

3.3.1 Definieer die begrip 'Elastisiteit van vraag'. (2)

3.3.2 Identifiseer die graad van elasticiteit soos aangetoon in elk van bostaande Grafiek A en B. (4)

3.3.3 Onderskei tussen die TWEE soorte elasticiteit van vraag in elk van bogenoemde twee grafieke. (4)

3.4 DATA RESPONS

Bestudeer die onderstaande scenario en beantwoord die vrae wat volg.

Andile se T-hemde

Andile besit 'n T-hemp vervaardigings onderneming. Hy kom te hore van 'n groot konferensie, wat volgende week in sy dorp aangebied word en besluit om die aanbod van sy T-hemde te verhoog. Ten einde sy aanbod vinnig te verhoog, kan hy slegs die hoeveelheid van sekere hulpbronne verhoog. Hy kan sy werkers vra om langer ure te werk en kan sommige ekstra materiaal en ink kry, maar hy het nie genoeg tyd vir nuwe toerusting of geboue nie.

3.4.1 Onderskei tussen korttermyn en langtermyn. (6)

3.4.2 Definieer die begrip 'grenskoste'. (2)

3.4.3 Noem enige faktor wat Andile kan verander om sy uitset te verhoog. (2)

3.5 Verduidelik kortliks 'komplimentêre goedere' met behulp van grafieke. (8)

3.6 Bespreek die begrippe 'skaalvoordele' en 'skaal nadele'. (8)

[50]

VRAAG 4 (LU3) (50 PUNTE – 25 MINUTE)

4.1 Beantwoord die volgende vrae dienooreenkomstig.

Kies die mees korrekte woord van dié wat tussen hakies gegee word. Skryf slegs die woord langs die ooreenstemmende vraagnommer (4.1.1 – 4.1.4) in die ANTWOORDEBOEK neer.

4.1.1 Die doel van (grondhervorming/grond herverdeling) is om die land terug te gee aan diegene wat dit verloor het as gevolg van diskriminerende wetgewing. (2)

4.1.2 Ekonomiese (groei/ontwikkeling) verwys na die toename in die produksievermoë van die ekonomie. (2)

4.1.3 Die gestremdes, ou mense, kinders, ens. word beskou as (gemarginaliseerde/bemagtigde) mense. (2)

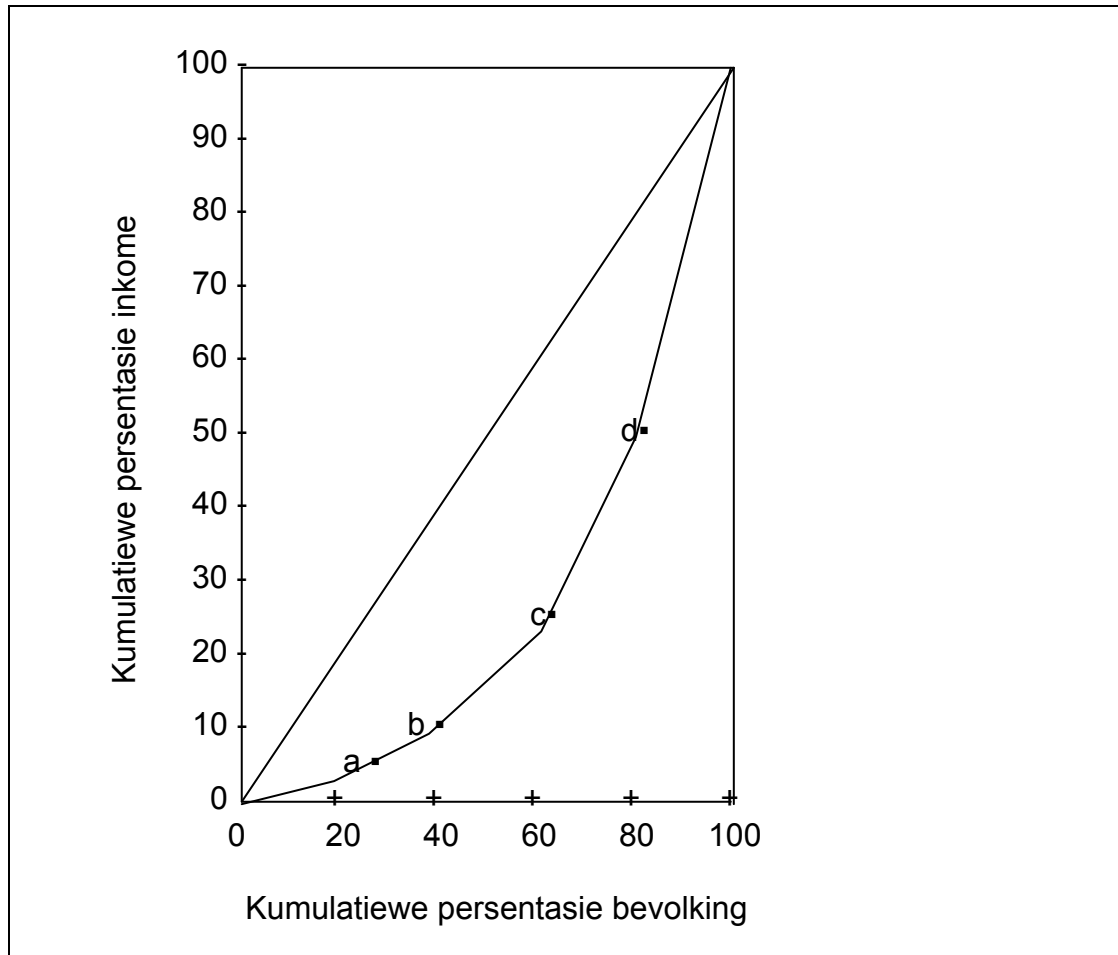
4.1.4 (NEPAD/SAGU) is aanvaar as die strategie om volhoubare ontwikkeling op die Afrika-kontinent te bereik. (2)

4.2 Noem die DRIE doelwitte met die regering se inmenging in die ekonomie.

(3x2) (6)

4.3 DATA RESPONS

Bestudeer die onderstaande grafiek en beantwoord die vrae wat volg.

4.3.1 Benoem bostaande grafiek/kurwe.

(2)

4.3.2 Wat meet ons deur bestaande grafiek/kurwe te gebruik?

(2)

4.3.3 Noem DRIE redes vir ongelyke verdeling van inkome.

(3x2) (6)

4.4 DATA RESPONS

Bestudeer die gegewe uittreksel en beantwoord die vrae wat volg.

Meeste bankiers sal nie vir Babalwa as 'n goeie kandidaat vir 'n lening beskou nie. Babalwa, ouderdom 49, is ongeletterd en het al in laerskool skool verlaat – sy bly in 'n een vertrek huis met 'n grasdak. Sy het ag kinders. Sy verdien nie 'n loon nie. Babalwa voorsien vir haar gesin deur groente, 'los' sigarette en klein plastiek sakkies met mielies te verkoop.

Ten spyte van haar nederige herkoms, was Babalwa die volmaakte kandidaat vir 'n lening by die 'Small Enterprise Foundation' (*Klein Sakeonderneming Stigting*). Dis 'n nie-winsnemende organisasie wat mikro krediet verskaf aan plattelandse entrepreneurs. "Mense is honger vir lenings," sê John De Wit, direkteur van hierdie program. "Daar is niemand anders wat dit doen nie."

Die enigste ander beskikbare krediet is van naburige geldskieters, wat 30 persent rente per maand hef en wrede metodes gebruik om skuld in te vorder.

(Vryelik vertaal en aangepas uit 'Small Enterprise Foundation')

- 4.4.1 Noem die nie-winsnemende organisasie wat krediet aan plattelandse entrepreneurs verskaf. (2)
- 4.4.2 Noem EEN probleem as geld by geldskieters geleen word. (2)
- 4.4.3 Benoem die instansie wat mikro-uitleners reguleer. (2)
- 4.4.4 Noem TWEE doelwitte van die instansie wat mikro-uitleners reguleer. (4)
- 4.5 Bespreek die Suider-Afrikaanse Ontwikkelingsgemeenskap as 'n instansie vir ekonomiese samewerking en integrasie. (8)
- 4.6 Verduidelik kortliks die 'monetêre beleid' van die Suid-Afrikaanse Reserwe Bank. (8)

[50]

VRAAG 5 (LU4) (50 PUNTE – 25 MINUTE)

5.1 Beantwoord die volgende vrae dienooreenkomstig.

Kies die mees korrekte woord van dié wat tussen hakies gegee word. Skryf slegs die woord langs die ooreenstemmende vraagnommer (5.1.1 – 5.1.4) in die ANTWOORDEBOEK neer.

5.1.1 Meerderheid van arm mense woon in (stedelike/plattelandse) gebiede. (2)

5.1.2 Die skeiding tussen die ontwikkelde en ontwikkelende lande staan bekend as die (Noord-Suid/Oos-Wes) verdeling. (2)

5.1.3 Produksie van nuwe produkte uit ou produkte, staan bekend as (hergebruik/hersirkulering). (2)

5.1.4 Mense wat in (relatiewe/absolute) armoede bly kan nie hul basiese behoeftes bevredig nie. (2)

5.2 Noem enige DRIE oorsake van armoede. (3x2) (6)

5.3 **DATA RESPONS**

Bestudeer die gegewe spotprent en beantwoord die vrae wat volg.

Globalisasie in die algemeen verwys na die vermindering van hindernisse tussen lande met handel as die hoofdoelwit. Dit word gekenmerk deur die feit dat afstand en nasionale grense nie meer saak maak nie, toegang tot klante regoor die aardbol makliker is en dat die toestand van die nasie en geografie nie langer relevant is vir ekonomiese doeleindes nie.

(Vryelik Vertaal en aangepas uit 'Blogspot')

5.3.1 Wat, volgens die uittreksel is 'Globalisasie'? (2)

5.3.2 Noem EEN kenmerk van globalisasie. (2)

5.3.3 Noem TWEE tegnologiese oorsake van globalisasie. (4)

5.3.4 Verduidelik kortliks die begrip 'handelsliberalisering'. (2)

5.4 DATA RESPONS

Lees die volgende uittreksel en beantwoord die vrae wat volg.

Aarde word oor-uitgebuit

“Oor die afgelope 50 jaar, het mense ekosisteme vinniger en meer indringend verander as in enige vergelykbare tyd in die mense geskiedenis - hoofsaaklik om in die snelgroeiende vraag na voedsel, vars water, hout, vesel en brandstof te voorsien.”

(Vryelik vertaal en aangepas uit Economics for All)

- 5.4.1 Wat, volgens die uittreksel, is die redes vir die uitbuiting van die aarde? Noem enige TWEE. (2x2) (4)
- 5.4.2 Noem TWEE benaderings tot bewaring. (2x2) (4)
- 5.4.3 Noem EEN soort besoedeling. (2)
- 5.5 Verduidelik kortliks die begrip ‘armoede strik’. (4x2) (8)
- 5.6 Verduidelik kortliks ‘ekonomiese groei’ as ’n absolute en vergelykende voordeel van globalisasie. (8)

[50]

VRAAG 6 (LU1 EN LU2) (50 PUNTE – 25 MINUTE)

6.1 Beantwoord die volgende vrae dienoreenkomstig.

Kies die mees korrekte woord van dié wat tussen hakies gegee word. Skryf slegs die woord langs die ooreenstemmende vraagnommer (6.1.1 – 6.1.4) in die ANTWOORDEBOEK neer.

6.1.1 Die vergoeding vir die neem van risiko's is (wins/lone). (2)

6.1.2 Die (sekondêre/tersiêre) sektor lewer dienste. (2)

6.1.3 In 'n volmaak mededingende mark, is verkopers prys- (makers/nemers). (2)

6.1.4 Goedere sonder enige substitute sal 'n (elastiese/onelastiese) vraag hê. (2)

6.2 Noem enige DRIE redes vir die marginalisering van mense. (3x2) (6)

6.3 **DATA RESPONS**

Bestudeer die gegewe uittreksel en beantwoord die vrae wat volg.

Primêre sektor

Landbou as 'n persentasie van BBP het oor die afgelope vier dekades afgeneem. Dit beteken dat die ekonomie geleidelik meer gevorderd geraak het. In 1960 het landbou 9,1% van die totale ekonomie uitgemaak. Dit het gedaal na slegs 2,3% in 2010. Alhoewel hierdie daling as 'n negatiewe neiging beskou kan word uit 'n boer se oogpunt, dui dit daarop dat die Suid-Afrikaanse ekonomie volwassenheid bereik omdat die sekondêre en tersiêre sektore meer belangrik raak.

Die Mynbousektor het 5,6% tot totale BBP bygedra in 2010.

(Vryelik vertaal en aangepas vanaf www.medioclubsouthafrica.com)

6.3.1 Wat, volgens die uittreksel, is die rede vir die afname in die bydrae van landbou tot die BBP? (2)

6.3.2 Wat was die bydrae van landbou tot die BBP in 1960? (2)

6.3.3 Watter primêre sektor, volgens die uittreksel, het meer tot die BBP bygedra in 2010? (2)

6.3.4 Noem enige TWEE redes waarom die primêre sektor as belangrik beskou word. (4)

6.4 DATA RESPONS

Bestudeer die volgende data en beantwoord die vrae wat volg.

Menslike Ontwikkelingsindeks en sy komponente			
Land	MOI waarde	Lewensverwagting by geboorte	BNI per capita
Nigerië	0,423	48,4	2 156
Zimbabwe	0,140	47,0	176
Suid-Afrika	0,597	52,0	9 812
Ghana	0,467	57,1	1 385
Swaziland	0,498	47,0	5 132

(Aangepas uit die VNOP Verslag 2010)

- 6.4.1 Hoe word ekonomiese ontwikkeling gemeet? (2)
- 6.4.2 Watter land, volgens die gegewe data, het die laagste lewenstandaard? (2)
- 6.4.3 Noem TWEE redes vir 'n lae lewenstandaard. (4)
- 6.4.4 Watter land het die hoogste lewensverwagting, volgens die VNOP-verslag? (2)
- 6.5 Verduidelik 'belasting' as 'n metode van herverdeling van inkome en rykdom kortliks. (8)
- 6.6 Verduidelik 'eienaarskap' en 'beplanning' as kenmerke van 'n beplande ekonomie kortliks. (8)
- [50]**

TOTAAL AFDELING B: 150

AFDELING C (Beantwoord enige TWEE vrae uit hierdie afdeling)

Opsteltipe vrae:

- Behoort uit 'n inleiding, inhoud en slot te bestaan.
- 5 PUNTE sal toegeken word vir die inleiding en die slot.
- Addisionele 5 PUNTE sal toegeken word aan die interpretasie van die onderwerp.
- 'n Maksimum van 40 punte sal toegeken word aan die inhoud.

VRAAG 7 (LU1 AS4)**OPSTELTIPE VRAAG**

“Sekondêre sektor nywerhede verander natuurlike hulpbronne in 'n vorm wat meer geskik is vir menslike gebruik.”

Ontleed die belangrikheid van 'n sekondêre sektor in 'n ekonomie.

[50]

VRAAG 8 (LU2 AS3)**OPSTELTIPE VRAAG**

Noem die verskillende grade van Prys Elastisiteit van AANBOD en ontleed die faktore wat elastisiteit van aanbod bepaal, in detail. (Geen grafieke word vereis nie)

[50]

VRAAG 9 (LU3 AS2)**OPSTELTIPE VRAAG**

“Strategieë vir ontwikkeling is vervat in die ekonomiese en ander beleide van ontwikkelende lande”.

Ontleed krities die ontwikkelingstrategieë wat in ontwikkelende lande gebruik word.

[50]

VRAAG 10 (LU4 AS4)**OPSTELTIPE VRAAG**

Skryf 'n gedetailleerde opstel oor die verskillende benaderings ten opsigte van omgewingsvolhoubaarheid.

[50]

TOTAAL AFDELING C: 100

GROOTTOTAAL: 300